

lam. Hebr. enim *mascal*, quod noster sæpe verit̄ *parabolam*, significat sententiam quamlibet, quæ eminentes et illustris, ac quasi princeps inter sententias, quales sunt sapientum *gnoma*, *proverbia*, et *parabole*, item *Prophetarum oracula*. Radix enim *mascal*, significat dominari et principari. Hinc vocatur *mista*, id est, *Parabola Salomonis*, sententia ejus graves et morales. Adde, in hac prophetia Balaam multas similitudines et parabolas propriè dictas inmisceri.

De ARAM (de Mesopotamia, quæ hebr. dicitur *Aram Natharaim*, uti dixi c. 22, 5) ADDUXIT ME BALAC.

VERS. 8. — QUOMODO MALEDICAM CUI NON MALEDIXIT DEUS? Nota non tantum linguam, sed et mentem Balaam, saltem ad tempus quæ hæc prophetavit, à Deo fuisse immutatam, ut cum antea voluisset maledicere Hebræis, jam benediceret. Nec enim Balaam hic fuit arceptiuis uti erant Sibyllæ, et puella illa in templo Apollinis Delphici, in quam ipse Phœbus, id est, demon, introibat, atque eam per terram rotans, et despumare cogens, ad omnia de quibus interrogabatur, per os ejus respondebat; ipsa tamen puella nihil horum intelligebat, sed erat quasi extra se, et in furore, atque postquam furere desinbat, non recordabatur dictorum. Vide Virgil. 6 *Æneidos*. Balaam verò hæc omnia intelligebat, imò jam ante hæc omnia conceperat, et memorie mandarât, cum scilicet ea solus audivit ab angelo sibi occurrente, v. 5. Nec enim angelus postea in ipsa vaticinatione ei, aut per eum locutus legitur. Rursum, eum ex mente et serîo hæc dicere patet ex eo quod eum subdit: *Moriatur anima mea morte justorum*. Deus ergo non movit os Balaam, sicut os asina loquentis; movebatur enim Balaam ut homo, non ut brutum. Deus ergo impulit ejus voluntatem, et illustravit ejus intellectum, ut piè et libenter, atque ex animo hæc loqueretur. Contrarium tamen sensit Abulens, scilicet Balaam persistentem in impiâ voluntate maledicendi, coactè et invitè benedixisse; ex eo quod Deus moveret os ejus, licet invitè, in coque eformaret verba hæc, quibus benedixit Israeli, id quo probat ex eo quod ait Balaam v. 12: *Num aliud possum loqui, nisi quod jussit Dominus?* Sed illud non cogit: nam non possum, ibi idem est quod non licet; non est *fas*. Prius ergo quod dixi verius est, idque confirmatur e. 24, v. 1, ubi dicitur: *Cumque ridisset Balaam quod placeret Domino, ut benediceret Israeli, etc., irridente in se spiritu Dei, ait*. Mox tamen à vaticinatione, Balaam rediit ad ingenium, quæsitivæque modos satisfaciendi Balac, et Hebræis maledicendi: et hoc tantum vuli. S. Greg. 5 p. Pastor. admon. 15, cum ait, Balaam vocem, non mentem mutasse. Nam eo modo quo dixi, se explicat S. Greg. lib. 55 Moral. 27. Simili modo Saul inter prophetas prophetavit, et Deo laudes cecinit, sed digressus ab eis, rediit ad ingenium, et Davidem persequi perrexit: tam ergo Saul quam Balaam permansit in cordis sui duritie et impietate habituali, quam uterque recedente spiritu Dei bono, paulo post æquæ ac prius, exseruit.

Similes Balaam et Sauli sunt Christiani, qui vivunt in concubinato, odiis, ebrietate, possessione bonorum

injustè acquiritorum: et, in paschate, vel articulo mortis conteruntur, et proponunt emendationem; sed mox à festo aut periculo liberi, ad concubinas, odia, pecunia et possessiones iniquas redeunt: hi timeant sibi, et expectent finem et catastropham talem, qualem habuit Saul et Balaam.

VERS. 9. — DE SEMIS SILICIBUS VIDEO EUM, q. d.: Ex præterito hoc monte speculabor castra Israel, eaque quasi castra Dei speciosa, et pulchrè per suas tribus, acies et vexilla distributa et ordinata speculando delectabor, iisque jucundè fruor.

POPULUS SOLUS HABITABIT, q. d.: Israel remotus erit, et ditone et consortio ab aliis omnibus populis, utpote gentilibus et idololatriis, atque soli Deo vero serviet propriis suis legibus et ritibus, qui planè diversi sunt ab omnium aliorum populorum legibus et moribus; unde et *inter eos non reputabitur*, id est, non computabitur: quia inter gentiles non annumerabitur, nec inter eos censetur. Chaldaus (qui hic, et alibi subinde judaizat) verit̄: *Ecce populus solus possidet seculum*: id enim expectant Judæi sub Messia, ut soli dominentur in orbe terrarum.

VERS. 10. — QUIS DNUMERARE POSSIT PULVEREM JACOB? id est, ut Chald. verit̄: *Quis dinumerare poterit parvulos domus Jacob?* de quibus dictum est Genes. 13, 16, quod multiplicabuntur sicut pulvis terræ; unde explicans subdit: ET NOSSE NUMERUM STIPIS ISRAEL? Hebr. est, *et nosse numerum quartæ partis Israelis*. In hoc enim carmine, uti et in aliis, more Hebræo, idem repetitur et explicatur hemistichio posteriore, quod dictum est in priorè.

MORIATUR ANIMA MEA MORTE JUSTORUM, ET FIANT NOVISSIMA MEA VOBIS SIMILIA. *Anima mea*, id est, ego: anima enim pro homine, quasi pars pro toto capitur, per synecdochen. Sic etiam accipitur à Samsonè cum ait: *Moriatur anima mea cum Philistinis*; anima enim in se mori nequit, sed tamen corpori et homini mori quasi videtur, cum ab eo separatur. Sic dicitur 1 Mach. 2, 58: *Perasserunt mille animas*, id est, mille homines; et 5 Reg. 11, 4: *Salva animam tuam*, id est, te ipsum, et vitam tuam, et animam tuam in corpore tuo conserves. Similia sunt nulla in Scriptis.

Nota. Castra Israel vocantur castra justorum, à posteriori et digniori parte, licet in iis plures essent impii, quam justi. Simili modo Ecclesiæ dicitur sancta, licet in ea plures sint impii. Sensus ergo est, q. d. Balaam: *Moriatur anima mea cum Philistinis*; anima enim in se mori nequit, sed tamen corpori et homini mori quasi videtur, cum ab eo separatur. Sic dicitur 1 Mach. 2, 58: *Perasserunt mille animas*, id est, mille homines; et 5 Reg. 11, 4: *Salva animam tuam*, id est, te ipsum, et vitam tuam, et animam tuam in corpore tuo conserves. Similia sunt nulla in Scriptis.

Nuper vir quidam princeps hereticus, ac politicus, bonæ tantem indolis et ingenii, rogatus quid

de Catholicis et Calvinistis sentiret, utrumque fides esset verior? respondit argutè se malle vivere cum Calvinistis, sed mori cum Catholicis, quod horum mors sit lætior et securior, illorum vita sit lætior et voluptuosior. Verùm sanis et suæ salutis congruentius dixisset: Quandoquidem malo mori cum Catholicis, malo et cum his vivere: bona enim mors à bonâ vitâ pendet, et impossibile est eum qui hereticè aut malè vivit, bonè et feliciter mori. Prudentiis ergo si-bique utilius dixisset Balaam: *Vivat anima mea vitâ justorum, ut moriatur morte justorum*. Qui enim vivit vitâ piorum, certò morietur morte piorum: et qui vivit vitâ impiorum, certò morietur morte impiorum; idque semel et semper.

Lamachus centurio militem erroris admissi increpabat, cumque ille culpam agnosceret, et diceret se deinceps nil tale admissurum, respondit: *In bello non licet bis peccare*. Ita Ptarchus in Lacon. At in morte non licet vel semel peccare. Hoc enim peccatum est irrevocabile: semel mortuus es, semper mortuus es: semel malè mortuus es, damnatus es; per omnem æternitatem hæc mortem corrigere, hæc damnationem excutere non poteris. Iphierates apud eundem alichat turpissimam esse imperatoris vocem: *Non putarum*. Christiano imprudens et stulta est hæc vox: *Non putarum* tanti interesse inter bonam et malam vitam et mortem: non putarum ab eâ pendere tantam æternitatem, non putarum me ita et tam citò moriturum.

Tropol. S. Bern. serm. 52 in Cant. : *Utinam*, ait, *hæc morte ego frequenter cadam, ut eadè laqueos mortis, ut non sentiam vitæ luxuriantibus blandimenta, ut non obstupescam ad sensum libidinis, ad æstium avoritæ, ad trucidia et impatientie stimulos, ad angores sollicitudinum, et molestias curarum!* *Moriatur anima mea morte justorum, et nulla illam illaqueet fraus, nulla oblectet iniquitas. Bona mors, quæ vitam non auferit, sed transfert in melius. Bona, quæ non corpus cadit, sed anima subleatur. Verùm hæc hominum est. Sed moriatur anima mea morte etiam (si dici poterit) angelorum, ut presentium memoriam excedens, rerum se inferiorum corporarumque non modò cupiditatibus, sed et similitudinibus se exeat, sitque ei pura cum illis conversatio, cum quibus est puritatis similitudo. Talis, ut opinor, excessus, aut tantum, aut maxime contemplatio dicitur. Rerum enim cupiditatibus vivendo non teneri, humanæ virtutis est: corporum verò similitudinibus speculando non involvi, angelicæ puritatis est. Utinamque tamen divini numeris est.*

MORTE JUSTORUM. Vis scire qualis sit mors justorum? Audi et ambi. S. Nicolaus Tolentinus, ut habet ejus Vita c. 11 et 15, sex totis ante obitum mensibus, paulo ante nocturnas preces, singulis noctibus suavissimum angelorum concentum audivit, qui illi quasi præstationem future vite præbebat. Itaque quo illum ejus vite desiderio arsisse credimus, ad ejus jucunditatem tam jucundè invitabatur? Declaravit ipse, qui frequenter illud Apostoli dictum in ore habebat: *Capitò dissolvi et esse cum Christo*. Quin etiam, cum re-

solutionis tempus instaret, in extremo spiritu voces fundere cepit lætantis atque gesticantis: ejus inusitati gaudii cum Fratres, qui aderant, causam magnitudinem rei: *Dominus meus, Jesus Christus*, ait, *sanctissimæ matri suæ, et Augustino patri nostro in iuribus, dicit mihi: Ecce, sero bone et fidelis, intra in gaudium Domini tui; in quibus verbis expiravit.*

S. Arnulphus Suevionis episcopus dum sue mortis prædixit, et pridè ter magno fragore cella ejus concussa est; cæteris timentibus dixit se vocari ad cælum. *Sub primâ enim quassatione*, ait, *B. Petrus Apostolus ad me venit, significans mihi peccata remissa, et vitæ æternam potere: aderat Beatorum frequentes cætus laudes divinas continenter modulantium. Sub alterâ quassatione cum multis angelicis spiritibus S. Michael me invisit, politiens se duce, me ad beatam vitam ingressurum. Tertiâ concussione adfuit Domina nostra vera misericordie mater, multis stipata sanctorum virginum agminibus benignissimè me voce certiore efficiens de animâ meâ, inter Assumptionis ejus gaudia in cælos transferendâ. Ita contigit: moriens enim ipse Assumptus. B. Virginis die in cælum abiit, ut habet Martyrologium; ita refert Joannes Lisiardus tertius ejus successor in ejus Vita, et ex eo Baron. tom. 41, anno Christi 4087.*

S. Greg. l. 4 Dial. c. 11, mortem Ursini presbyteri describens, sic ait: *Cum magnâ capiti lætitudine clamare, dicens: Bonè veniant domini mei, bonè veniant domini; quid ad tantillum sericulum vestrum estis dignati convenire? Venio, venio. Gratus ago, gratias ago. Cumque hoc iteratò voce repeteret, quibus hoc diceret noti sui qui illum circumsteterant, requirebant; quibus ille admirando respondit dicens: Numquid hic convensisse sanctos Apostolos non videtis? beatos Petrum et Paulum, primos Apostolorum non adæpicitis? Ad quos iterum conversus, dicebat: Ecce venio, ecce venio: atque inter hæc verba animam reddidit. Et quia veraciter sanctos Apostolos viderit, eos etiam sequendo testatus est. Quod plerumque, contingit justis, ut in morte suâ Sanctorum præcælitentium visiones adspiciant, ne ipsam mortis suæ penitentiam sententiam pertimescant; sed, dum eorum suæ inter-norum civium societates ostenduntur, à carnis suæ copulâ, sine doloris et formidinis fatigatione solvantur.*

Ibidem e. 40, refert de Spe Abbate, quod, cum 40 annos fuisset cæcus, sub mortem visum receperit, quodque suis dans monita salutis, communicaans, passiens, orans, animam Deo reddiderit; quam specie columbæ in cælum ferri Fratres viderant.

Cap. 12 narrat de Probo Reatis Episcopo, quod ad eum moribundum venerint S. Juvenalis et S. Eleutherius martyres candidis induit, qui eum ad cæleste epulum invitârunt.

Cap. 15 narrat de S. Gallâ, quæ videns S. Petrum rogavit: *Sentire mihi dimissa peccata?* cui S. Petrus: *Dimissa, veni*. Unde tertio die cum aliâ sorore, quam S. Petrus nominaverat, defuncta est.

Cap. 14, miram narrat vitam et obitum S. Servuli pauperis et paralytici, qui moriens audivit angelos

